

Transparență în gestionarea bugetului local: criteriu al administrării eficiente

Implicarea cetățenilor în viața comunității poate fi divizată în mai multe etape, fiecare având obiectivele sale, cu o mare interdependență între ele. Iar scopul final este sporirea nivelului de trai, asigurarea transparenței în gestionarea activității administrației publice locale.

În acest articol, parte componentă a proiectului „Sporirea transparenței administrației publice locale în Republica Moldova prin implementarea politicilor participative” realizat de Centrul Național de Asistență și Informare a ONG-urilor CONTACT cu sprijinul Fondului pentru Democrație al Națiunilor Unite, sunt descrise unele aspecte ce țin de participarea cetățenilor la rezolvarea problemelor locale, inclusiv monitorizarea formării și gestionării bugetului public în 10 localități. Comentariile făcute de respondenți confirmă îmbunătățirea situației pe această dimensiune.

Soluționarea problemelor comunității depinde de nivelul resurselor disponibile, de calitatea managementului acestor fonduri, precum și de cooperarea între diverse structuri ale administrației locale și membrii comunității. Dincolo de acest aspect putem vorbi și de faptul că mulți dintre cetățeni nu cunosc semnificația bugetului local. Ei ar trebui să se informeze cum se stabilește bugetul localității, dar și domeniile spre care vor fi direcționați banii colectați la buget. Cetățenii ar trebui să mai știe că, în funcție de modul în care este structurat bugetul local, sunt stabilite prioritățile de soluționare a problemelor care îi vizează direct. Astfel, direcționarea banilor de la bugetul local către anumite destinații poate contribui la îmbunătățirea nivelului de trai sau, dimpotrivă, duce la înrăutățirea lui drept rezultat al utilizării lor ineficiente. Or, pentru a le cere cetățenilor să se implice în viața comunității, este necesar, în primul rând, să-i informezi, să știe care sunt reperele activității primăriei, căci participarea cetățenilor, de exemplu, la elaborarea proiectului de buget local nu poate să se producă în absența inițiativei administrației publice locale și a efortului susținut al acesteia de a-i solicita pe oameni să-și exprime punctele de vedere pe diverse subiecte.

Se cere menționat faptul că, deocamdată, locuitorii din cele 10 localități, beneficiare ale proiectului, diferite ca mărime, număr de locuitori, posibilități de formare a bugetului, nu consideră primordială informarea cu privire la stabilirea și gestionarea bugetului local. Principalul motiv este că nu văd rostul acestei informații, deoarece ei consideră că nu pot influența direct gestionarea acestui bun public. La fel este situația și la alte aspecte ce țin de procesul de luare a deciziilor din localitatea în care aceștia trăiesc.

Dacă e să facem un top al localităților ai căror cetățeni sunt mai optimiști în acest sens și speră că vocea lor poate fi auzită, și părerile luate în calcul ar fi satele Costești din raionul Ialoveni, Mereni și Chetrosu din Anenii Noi, Dubăsarii Vechi din Criuleni. Cei mai sceptici sunt cetățenii din Copceac, UTA Găgăuzia, orașele Drochia și Ștefan Vodă. Cetățenii din alte 3 localități – orașele Glodeni, Leova și satul Gura Bâcului din Anenii-Noi consideră că soluționarea unor probleme depinde de ei, altele, cum ar fi gestionarea bugetului – nu. Un asemenea tablou a fost conturat în studiul realizat de Centrul Contact anul trecut, dar rămâne valabil până în prezent. Și iată aici se cere o mai mare implicare a administrației publice locale, care trebuie să fie inițiativa unor acțiuni de informare a cetățenilor.

În acest context, proiectul „Sporirea transparenței administrației publice locale în Republica Moldova prin implementarea politicilor participative” este bine venit deoarece în toate localitățile vizate s-a trecut la modalități directe de informare a cetățenilor – editarea buletinelor informative, instalarea aparatului video pentru transmisiunea în direct a ședințelor consiliului local, plasarea panourilor informative, desfășurarea unor campanii tematice de informare. La impactul benefic al acestui proiect s-au referit reprezentanții administrației publice locale – primari, vice-primari, consilieri, dar și ai societății civile, cei implicați nemijlocit în implementarea acestor proiecte. Or, important este și aprecierea cetățenilor, care mai sugerează, că ar fi bine să fie deschise niște birouri, centre de informare ale cetățenilor. Ideea lansată de locuitorii de la Ștefan Vodă ar putea prinde viață, cel puțin pentru început, în centrele raionale, unde există mai multe organizații neguvernamentale.

Planul de transparență și comunicare cu cetățenii elaborat de primării este un instrument viabil, care permite mobilizarea cetățenilor de a participa și a fi activi la ședințele publice ale APL, în special la elaborarea bugetului local, consultări publice pe diferite tematici, prezentarea raportului de activitate a primarului, dat fiind faptul că aceste subiecte suscită cel mai mult interesul cetățenilor.

Pentru asigurarea transparenței în planificarea și gestionarea bugetului local s-au creat mai multe mecanisme ușor de implementat - ședințe de consultare publică în procesul de elaborare a bugetului, solicitarea de opinii și sugestii privind planificarea bugetară, publicarea proiectelor de decizii ale consiliilor locale. Un exemplu în acest sens ar fi primăria satului Costești, raionul Ialoveni, unde cu minim 5 zile înainte de întrunire locuitorii sunt anunțați. La fel, este publicată informația privind achizițiile publice, licitațiile și alte concursuri ce țin de cheltuirea banului public.

Primăria orașului Ștefan Vodă, de asemenea, utilizează diverse metode de informare a cetățenilor referitoare la actele normative de interes public. Informația privind banii publici este plasată pe pagina web a primăriei sau pe panourile speciale de informare a publicului referitor la finanțe și achiziții publice.

Deciziile privind executarea bugetului în perioadă trimestrială, semestrială, 9 luni și anuală fiind publicate în compartimente speciale. Acest lucru se face în toate localitățile incluse în proiect, fapt ce contribuie la sporirea încrederii cetățenilor că bugetul se execută responsabil și transparent. Dat fiind faptul tineri au un rol deosebit în dezvoltarea comunității, ei sunt implicați în diverse activități cu impact asupra procesul decizional local, a soluționării problemelor locale. Și ei sunt interesați să evolueze pe această dimensiune, să ia parte la training-uri de formare, în mod practic să participe la audierile publice ale proiectului bugetului anual al orașului, având posibilitatea să-și expună deschis opinia referitoare la planificarea financiară anuală.

Un impact benefic are Acordul de parteneriat dintre primăria orașului și societatea civilă, în baza căruia se efectuează monitorizarea civică a activității autorităților publice, aceasta dublată de promovarea permanentă a voluntariatului în localitate prin organizarea și desfășurarea diverselor activități de informare și sensibilizare a populației în probleme locale de interes public, iar Grupul de Cetățeni Activi pledează pentru o implicare a diasporei, a originarilor din localitate plecați peste hotare în dezvoltarea comunității. Un dialog eficient și durabil între administrația publică locală și ONG-rile existente am constatat și din comentariile făcute de interlocutorii din Gura Bâcului, raionul Anenii-Noi, în care au fost create mai multe parteneriate locale.

Referindu-ne la satul Mereni, raionul Anenii-Noi, constatăm că **datorită proiectului „Sporirea transparenței administrației publice locale în Republica Moldova prin implementarea politicilor participative” cetățenii au devenit mai activi și mai deschiși spre comunicare, cunoscând mai bine, atât drepturile cât și obligațiile de cetățean. Acum cetățenii au posibilitatea să se informeze de pe site-ul primăriei, de unde pot selecta informația necesară sau pot transmite mesaje primarului sau consilierilor.** Dat fiind faptul că gestionarea bugetului local este un reper al transparenței, directorii instituțiilor bugetare prezintă rapoarte financiare, care sunt discutate în ședințe, apoi publicate pe site.

Reprezentanții primăriei orașelor Drochia și Glodeni și ai satului Chetrosu, raionul Anenii-Noi consideră că proiectele inițiate în sensul sporirii transparenței și vizibilității APL au un impact benefic asupra activismului civic, a transparenței, dar și implicării cetățenilor în procesele decizionale, toate acestea acum 2-3 ani fiind la nivel de discuții, deoarece campaniile de informare „Un cetățean informat este un cetățean implicat” s-au desfășurat pentru prima oară în aceste localități.

Vizibilitatea activității aleșilor locali a sporit grație înregistrării video a ședințelor consiliului local, dar și cele în care se discută despre formarea și gestionarea bugetului local. Astfel, proiectele privind procurarea și instalarea echipamentului tehnic pentru transmisiunea ședințelor implementate în Copceac, UTA Găgăuzia, orașul Leova, sunt considerate de respondenți ca fiind un prim pas spre o informare transparentă și operativă, atât de necesară pentru comunitate.

Concluzia generală este că după implementarea proiectului „Sporirea transparenței administrației publice locale în Republica Moldova prin implementarea politicilor participative” în toate aceste 10 localități, **societatea civilă a devenit mai consolidată, încadrându-se activ în informarea cetățenilor despre activitatea comunității, care la rândul lor s-au implicat în procesul decizional.** Mai desprindem ideea că dincolo de dificultățile punctuale de comunicare, reprezentanții autorităților locale, ar trebui să aibă o atitudine mai constructivă, să dețină inițiativa în elaborarea politicilor, care împreună cu societatea civilă ar putea contribui la o mai bună gestionare a unei localități și ar fi un demers viabil de implicare a cetățenilor în acest proces.

UNDEF

The United Nations
Democracy Fund

FNUD

Fonds des Nations Unies
pour la démocratie

Acest articol de analiză a fost realizat în cadrul proiectului „Sporirea transparenței administrației publice locale din Republica Moldova prin implementarea politicilor participative”, implementat de Centrul Contact, cu suportul financiar al Fondului pentru Democrație al Națiunilor Unite (UNDEF). Opiniile exprimate în articol aparțin autorului și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorului.